

STORTINGET

Innst. 251 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:132 S (2024–2025)

**Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Erna Solberg, Ine Eriksen Søreide, Tina Bru, Hårek
Elvenes, Trond Helleland og Kari-Anne Jønnes om
å kraftig styrke norsk og ukrainsk forsvarsindustri**

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2025 med et forslag til innretning av statlige kapitalinnskudd og garantiordninger for å øke produksjonskapasiteten for strategisk viktig materiell hos norsk forsvarsindustri. Forslaget innebærer at det settes av 5 mrd. kroner til statlige kapitalinnskudd og 5 mrd. kroner til garantiordninger.
2. Stortinget ber regjeringen forbedre rutinene for anskaffelse av forsvarsmateriell, blant annet ved å korte ned tiden fra kjøpsintensjon til kontraktsinngåelse, i større grad basere seg på rammeavtaler og øke bruken av langsiktige kontrakter.
3. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en analyse av om flere av innsatsvarene forsvarsindustrien trenger i produksjonen, kan produseres i Norge, og hvordan det raskest og best kan skje.
4. Stortinget ber regjeringen forbedre forsvarsindustriens tilgang på strøm, for eksempel ved å la sikkerhetspolitiske hensyn overgå modenhetkriteriet ved forespørsel om nettilknytning, eller ved å defi-

nere forsvarsindustri som del av såkalt 'vanlig forbruk' til nødvendige samfunnsfunksjoner.

5. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med både nye og eksisterende aktører som har reservert stor nettkapasitet i områder hvor det også skal bygges ut forsvarsindustri, for å undersøke om de har umiddelbart behov for all kapasiteten de har reservert, eller har mulighet til å frigjøre noe kapasitet til forsvarsindustrien midlertidig inntil mer kraft og nett er på plass.
6. Stortinget ber regjeringen utarbeide en helhetlig strategi for å øke samarbeidet mellom norsk og ukrainsk forsvarsindustri. Strategien bør inneholde en risikoavlastningsordning som gjør at norske forsvarsbedrifter i større grad vil investere i Ukraina og samarbeide med ukrainsk forsvarsindustri.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Even Eriksen, Nils-Ole Foshaug, Steinar Krogstad og Trine Lise Sundnes, fra Høyre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schie Schou, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Senterpartiet, Bengt Fasteraune, Ola Borten Moe og Trygve Slagsvold Vedum, fra Fremskrittspartiet, Jan Steinar Engeli Johansen og Lavrans Kierulf, fra Sosialistisk Venstreparti,

Ingrid Fiskaa, fra Rødt, Bjørnar Moxnes, fra Venstre, Guri Melby, fra Kristelig Folkeparti, Dag-Inge Ulstein, og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Ine Eriksen Søreide, Tina Bru, Hårek Elvenes, Trond Helleland og Kari-Anne Jønnes om å kraftig styrke norsk og ukrainsk forsvarsindustri.

Komiteen deler forslagsstillernes overordnede målsetting om å styrke norsk og ukrainsk forsvarsindustri, da dette er viktig for å trygge Europa. Komiteen merker seg samtidig at regjeringen har møtt den forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa med flere tiltak for å styrke produksjonskapasiteten i norsk forsvarsindustri, og at det er utviklet en «norsk modell» for samarbeid mellom ukrainsk og norsk forsvarsindustri.

Komiteen viser i denne sammenheng også til forsvarsministerens svarbrev datert 31. mars 2025, hvor det fremheves at

«Regjeringen jobber nå med full kraft for å implementere veikartet og oppnå de målsetningen for økt produksjonskapasitet som Stortinget samlet seg bak i forbindelse med behandling av Innst. 426 S (2023–2024) jf. Prop. 87 S (2023–2024) 'Forsvarsløftet – for Norges trygghet Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036'».»

Komiteen merker seg at regjeringen ved flere anledninger har bidratt økonomisk for å øke produksjonskapasiteten i norsk forsvarsindustri, både i form av tilskudd, medfinansiering, kontrahering og tjenestekjøp. Komiteen er videre positiv til at regjeringen jobber med å etablere en søkbar tilskuddsordning der forsvarsbedrifter vil kunne søke om støtte til oppskalering av sin produksjonskapasitet.

Komiteen registrerer at regjeringen kontinuerlig arbeider for å forbedre rutinene for anskaffelse av forsvarsmateriell, at det finnes flere eksempler på at tid mellom kjøpsintensjon og kontraktsinngåelse er redusert, og at dette er i tråd med regjeringens ambisjon for smidigere anskaffelsesrutiner slik det står beskrevet i gjeldende langtidsplan for forsvarssektoren.

Komiteen er positiv til at regjeringen har iverksatt en pågående utredning for å kartlegge sårbarheter i verdikjedene til store og små underleverandører innenfor prioriterte områder som luftvern, missiler, rakettmotorer og eksplosiver, samt at regjeringen i påvente av utredningen har besluttet å bidra med økonomisk støtte til Chemring Nobel for at de kan styrke sine verdikjeder for produksjon av avansert sprengstoff i Norge.

Komiteen tar til etterretning at det pågår et utredningsarbeid mellom ulike departement for å se på situasjoner der enkelte aktører av hensyn til nasjonal sikkerhet og av forsvars- og sikkerhetspolitiske hensyn bør prioriteres særskilt ved tilknytning til strømmettet,

samt hvordan en slik ordning bør utformes, praktiseres og hjemles.

Komiteen viser til at det er nettselskapene som har ansvar for å håndtere forespørsler om ny og økt nettkapasitet, og deler forsvarsministerens vurdering av at det er viktig at aktører innenfor forsvarsindustrien sammen med nettselskapene utforsker mulige løsninger som gjør at de kan få nettilgang når de trenger det.

Komiteen merker seg at regjeringen har tatt flere grep for få i stand utstrakt industrisamarbeid mellom Norge og Ukraina, eksempelvis gjennom direkte finansiering av ukrainsk industri og opprettelse av risikoavlastende finansieringsinstrument, og at dette bidrar til viktig kompetanse og teknologioverføring fra norsk til ukrainsk industri. Komiteen deler for øvrig forsvarsministerens vurdering av at norsk industri også har mye å lære av Ukraina, og at samarbeid mellom norsk og ukrainsk forsvarsindustri styrker Norges trygghet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet deler målsettingen om å øke norsk og ukrainsk forsvarsindustri, og viser til at det er et arbeid som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har arbeidet med i regjering og på Stortinget gjennom hele denne perioden. Disse medlemmer mener veikartet for økt produksjonskapasitet er en tydelig forpliktelse for å øke produksjonskapasiteten i den norske forsvarsindustrien. Veikartet skal følges ytterligere opp, og disse medlemmer understreker at videre konkretisering av forutsetninger for forsvarsindustriell industri vil være viktig for å gi næringen langsiktig forutsigbarhet for å bygge opp kapasitet og investere ytterligere i produksjon. Disse medlemmer ser frem til at dette kommer på plass.

Disse medlemmer viser videre til at et samlet storting i 2024 stilte seg bak Arbeiderparti–Senterparti-regjeringens langtidsplan for forsvaret. Den kraftige satsingen på forsvar og beredskap vil i tiden fremover bidra til at forsvarsindustrien tilføres økt kapital til å investere i egen kapasitet. Disse medlemmer viser til at budsjetter lagt frem av Arbeiderpartiet og Senterpartiet allerede har bidratt med direkte støtte i milliardklassen for å øke kapasiteten av strategisk viktige produkter.

Disse medlemmer er av den oppfatning at forslagene som fremmes i representantforslaget, allerede er dekket av det pågående arbeidet med å styrke Forsvaret, trygge landet og bidra i Ukrainas frihetskamp. Dette er et arbeid disse medlemmer mener har vært en viktig prioritering for Arbeiderpartiet og Senterpartiet i denne stortingsperioden.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre deler ikke forsvarsministerens vurdering om at regjeringens «Veikart for økt produksjonskapasitet for forsvarsindustrien» utgjør et tilfredsstillende ram-

meverk for å oppskalere produksjonen av strategisk viktig materiell, særlig ikke på kort og mellomlang sikt. Ambisjonene og tiltakene i veikartet er generelle og uforpliktende, og gir heller ikke industrien nok forutsigbarhet.

Disse medlemmer viser til at veikartet mangler konkrete, tallfestede og finansierte tiltak som til sammen gjør en rask oppskalering av produksjonskapasiteten mulig, og som legger til rette for mer samarbeid mellom norske og ukrainske aktører.

Disse medlemmer understreker at forsvarsindustrien stadig etterspør konkrete initiativ fra regjeringens side, ut over de overordnede ambisjonene i veikartet. Dette kommer blant annet til uttrykk i høringsinnspillet fra Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening (FSi) til Prop. 99 S (2024–2025) Investeringer i Forsvaret og andre saker:

«Et flertall av tiltakene i veikartet innehar formuleringer som 'vil vurdere', 'vil utrede', 'vil bidra til' etc. Det utløser ikke investeringer. Det er nødvendig med en konkret, tidfestet, og ressursatt plan for å øke produksjonskapasiteten i forsvarsindustrien. [...]

Det er lite som tilsier at det på kort sikt blir iverksatt ytterligere tiltak som kan gi forutsigbarhet, slik at industrien kan fatte nødvendige beslutninger om investeringer i økt produksjonskapasitet i Norge.

Industrien opplever liten grad av kriseforståelse og erkennelse av at det er helt nødvendig at myndighetene i mye større grad bidrar til å legge til rette for investeringer, og at tempoet i beslutninger og gjennomføring økes kraftig. Andre nærstående nasjoner viser i betydelig større grad handlekraft og utnytter handlingsrommet.»

Disse medlemmer understreker viktigheten av konstruktiv dialog mellom regjeringen og Stortinget om norsk sikkerhetspolitikk i en krevende internasjonal situasjon, inkludert behovet for å raskt oppskalere produksjonskapasiteten av strategisk viktig materiell.

Disse medlemmer mener det gir grunn til bekymring når Arbeiderparti-regjeringen gjennomgående avviser alle forslag fra Stortinget som supplerer og konkretiserer politikk for å øke produksjonskapasiteten i norsk og ukrainsk forsvarsindustri. Disse medlemmer mener regjeringen også har et ansvar for å bedre dialogen med forsvarsindustrien. Uten konkrete tiltak og tett dialog vil oppskaleringen av produksjonskapasiteten gå saktere enn den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen tilsier at den burde gjøre.

Disse medlemmer viser til forslag 1 i representantforslaget om å sette av 5 mrd. kroner til statlige kapitalinskudd og 5 mrd. kroner til garantiordninger. Disse tiltakene vil sammen innebære en rask kapitaløkning og risikoreduksjon i forsvarsbedriftene, som muliggjør nye investeringer i produksjonskapasitet. Innskuddet vil også gjøre det mulig for bedriftene å hente mer privat kapital i lånemarkedene.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til det muntlige høringsinnspillet fra Nammo til Prop. 99 S (2024–2025) Investeringer i Forsvaret og andre saker:

«Det trengs ytterligere investering og støtte, vi har store prosjekter i Norge som fortsatt trenger betydelige investeringer for å realiseres, for eksempel strategisk utbygging av nye raktettmotorlinjer på Raufoss som vil styrke Norges strategiske posisjon.»

Disse medlemmer viser til forslag 2 i representantforslaget om å forbedre anskaffelsesprosessene av forsvarsmateriell, blant annet ved å i større grad basere seg på rammeavtaler og langsiktige kontrakter. Dette vil sikre forsvarsbedriftene større forutsigbarhet og mulighet til å anskaffe innsatsvarer, bygge opp delelager og dermed korte ned produksjonstiden.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til det muntlige høringsinnspillet fra FSi til Prop. 99 S (2024–2025) Investeringer i Forsvaret og andre saker:

«Forutsigbarhet blir avgjørende, langtidsplanen gir ikke norske bedriftseiere et tilstrekkelig investeringsgrunnlag, det trengs mer konkrete beslutninger, risikoavlastning og kontrakter. Her gjenstår det mye arbeid [...] Det er et paradoks at tre år etter fullskalainvasjonen av Ukraina og snart ett år etter vedtatt langtidsplan er det fortsatt ledig kapasitet i norsk forsvarsindustri.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til forslag 3 i representantforslaget om å gjennomføre en analyse av innsatsvarene som forsvarsindustrien trenger i produksjonen. Å øke produksjonskapasiteten for innsatsvarer til forsvarsindustrien, som hos eksplosivprodusenten Chemring Nobel, er en forutsetning for å kunne øke produksjonen hos systemleverandører som Kongsberg Gruppen og Nammo.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til det muntlige høringsinnspillet fra Nammo til Prop. 99 S (2024–2025) Investeringer i Forsvaret og andre saker:

«Det er avgjørende at hele verdikjeden og underleverandører kan holde tritt med veksten som skjer. [...] Det er helt kritisk for europeisk forsvarsindustri at enkelte investeringer gjennomføres i Norge, som hos Chemring Nobel, for å få opp sårt tiltrengt produksjon av eksplosiver så raskt som mulig.»

Komiteens medlem fra Venstre slutter seg overordnet sett til intensjonen i forslag 3, men er av den oppfatning at forslaget er for snevert formulert. Etter dette medlemms oppfatning det er viktigere å redusere eventuell verdikjedeavhengighet av land vi ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med, enn at så mange som mulig av innsatsfaktorene skal produseres i Norge. Dette medlem har ikke tro på at Europa vil klare å ta det ansvaret for egen sikkerhet som er nødvendig, om

ikke opprusting og forsvarsindustriell mobilisering skjer så samordnet som overhodet mulig.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en analyse av om flere av innsatsvarene forsvarsindustrien trenger i produksjonen, kan produseres i Norge eller andre land Norge har et tett sikkerhetspolitisk samarbeid med, og hvordan det raskest og best kan skje.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til forslag 4 og 5 i representantforslaget om å forbedre forsvarsindustriens tilgang på strøm, for eksempel ved å la sikkerhetspolitiske hensyn overgå modenhetsskriteriet ved forespørsel om nettilknytning og å gå i dialog med aktører som har reservert stor nettkapasitet i områder hvor det også skal bygges ut forsvarsindustri. Strøm er en avgjørende innsatsfaktor for forsvarsindustrien, og regjeringen burde gjort langt mer for å øke norsk strømproduksjon, bygge ut nettkapasitet og prioritere forsvarsindustriens tilgang på strøm foran andres.

Når det gjelder forslag 4 i representantforslaget, viser komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre til kommunal- og forvaltningskomiteens Innst. 224 S (2024–2025) til Dokument 8:106 S (2024–2025) Representantforslag om å fjerne byråkrati og sikre gjennomføringskraft i Forsvaret. Her tilrår en samlet komité:

«Stortinget ber regjeringen iverksette nødvendige tiltak for at forsvarsindustrien og andre kritiske samfunnsfunksjoner med betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser kan gis særskilt prioritering av strømmett. Dersom dette ikke er mulig med dagens lovgivning, ber regjeringen om å fremme nødvendige forslag slik at slik prioritering lar seg gjøre, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Disse medlemmer mener at hensynene som forslag 4 er ment å adressere, ivaretas på en hensiktsmessig måte her.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til forslag 6 i representantforslaget om å utarbeide en helhetlig strategi for å øke samarbeidet mellom norsk og ukrainsk forsvarsindustri, blant annet ved å etablere en risikoavlastningsordning. Et tettere samarbeid mellom Norge og Ukraina vil kunne skape viktige synergieffekter, der norsk høyteknologi kombineres med ukrainsk innovasjonsevne, kostnadseffektivitet og volumproduksjon. Disse medlemmer ser med bekymring på at Norge henger etter på dette området, mens andre europeiske land gjennomfører stadig nye tiltak for å muliggjøre forsvarsindustrielt samarbeid med Ukraina.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med både nye og eksisterende aktører som har reservert stor nettkapasitet i områder hvor det også skal bygges ut forsvarsindustri, for å undersøke om de har umiddelbart behov for all kapasiteten de har reservert, eller har mulighet til å frigjøre noe kapasitet til forsvarsindustrien midlertidig inntil mer kraft og nett er på plass.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen forbedre forsvarsindustriens tilgang på strøm, for eksempel ved å la sikkerhetspolitiske hensyn overgå modenhetsskriteriet ved forespørsel om nettilknytning, eller ved å definere forsvarsindustri som del av såkalt 'vanlig forbruk' til nødvendige samfunnsfunksjoner.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2025 med et forslag til innretning av statlige kapitalinnskudd og garantiordninger for å øke produksjonskapasiteten for strategisk viktig materiell hos norsk forsvarsindustri. Forslaget innebærer at det settes av 5 mrd. kroner til statlige kapitalinnskudd og 5 mrd. kroner til garantiordninger.»

«Stortinget ber regjeringen forbedre rutineene for anskaffelse av forsvarsmateriell, blant annet ved å korthet tiden fra kjøpsintensjon til kontraktsinngåelse, i større grad basere seg på rammeavtaler og øke bruken av langsiktige kontrakter.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en helhetlig strategi for å øke samarbeidet mellom norsk og ukrainsk forsvarsindustri. Strategien bør inneholde en risikoavlastningsordning som gjør at norske forsvarsbedrifter i større grad vil investere i Ukraina og samarbeide med ukrainsk forsvarsindustri.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en analyse av om flere av innsatsvarene forsvarsindustrien trenger i produksjonen, kan produseres i Norge, og hvordan det raskest og best kan skje.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatte av at forsvarsindustrien styrkes raskest mulig. Byråkratiske hindre og tidkrevende rutiner medfører store forsinkelser i leveranser av materiell til Forsvaret. Manglende langsiktige avtaler med industrien bidrar til å gjøre investeringer i forsvarsindustrien usikre. For å sikre vekst og styrket produksjonskapasitet må regjeringen inngå langsiktige og forutsigbare kontrakter med industrien. Det må stimuleres til vekst i små og mellomstore bedrifter gjennom garantiordninger og forsknings- og utviklingssamarbeid. Samarbeidet mellom Forsvaret, FFI og industrien må styrkes, og det må gjøres mer for å sikre at små og mellomstore bedrifter kan ta del i forskning, utvikling og leveranser til Forsvaret. Gjennom utvikling av samarbeidet med ukrainsk industri kan norsk teknologi bidra til å styrke Ukrainas forsvarsevne ytterligere.

Disse medlemmer ser utfordringer knyttet til korrupsjon i forbindelse med investeringer i Ukraina og forutsetter at det er et godt system og oppfølging for å forhindre at dette skjer. Det må også legges føringer for hvordan materiellet som produseres, skal benyttes. Det er nødvendig å ha systemer og kontroll med hvem som er sluttbruker av materiellet, og at dette ikke ender på avveie. Disse medlemmer forutsetter at det er inngått avtaler som regulerer eventuelt videresalg til allierte eller andre, og som også ivaretar opphavsrettigheter til teknologi.

Medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti meiner det er behov for å styrka norsk produksjon av forsvarsmateriell som ein del av den samla beredskapen. Då må forsvarsindustrien innrettast meir etter norske og nordiske behov og vera mindre innretta mot eksport og produksjon av komponentar til våpensystem kontrollert av USAs våpenindustri. Det er nødvendig å ta meir nasjonal, demokratisk kontroll over produksjonen, helst i samarbeid med nærstående land, som dei nordiske og nord-europeiske. Produksjonen særleg av enkelt forsvarsmateriell bør vera plassert ulike stader i landet for å sikra korte forsyningslinjer og god beredskap. Meir avansert produksjon og større våpensystem bør samordnast med industrien i land Norge deler sikkerhetsinteresser med, i staden for å gjera oss endå meir avhengige av USA.

Komiteens medlem fra Venstre registrerer at regjeringen i sin vurdering av gjeldende representantforslag skriver at

«Regjeringen har møtt den varig endrede sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa med flere tiltak for å styrke økt produksjonskapasitet i norsk forsvarsindustri.»

og

«Regjeringen jobber nå med full kraft for å implementere veikartet og oppnå de målsetningen for økt produksjonskapasitet som Stortinget samlet seg bak i forbindelse med behandling av Innst. 426 S (2023–2024) jf. Prop. 87 S (2023–2024) 'Forsvarsløftet – for Norges trygghet Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036').»

Dette medlem opplever at denne virkelighetsbeskrivelsen harmonerer dårlig med innspill som utenriks- og forsvarskomiteen får fra forsvarsindustrien selv, og viser i den forbindelse til høringsinnspill sendt fra Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening i forbindelse med komiteens behandling av (Prop. 99 S (2024–2025) Investeringer i Forsvaret og andre saker. Her skrives det at

«Industrien opplever liten grad av kriseforståelse og erkjennelse av at det er helt nødvendig at myndighetene i mye større grad bidrar til å legge til rette for investeringer, og at tempoet i beslutninger og gjennomføring økes kraftig. Andre nærstående nasjoner viser i betydelig større grad handlekraft og utnytter handlingsrommet. F. eks. har Danmark inngått forpliktende strategiske samarbeidsavtaler med nasjonal forsvarsindustri med varighet på 20 - 30 år. I Sverige investerer nå staten i produksjonsanlegg for forsvarsmateriell, som stilles til disposisjon for forsvarsindustrien.»

Etter dette medlems vurdering viser slike innspill fra industrien at det er nødvendig med økt påtrykk for å øke våpen- og ammunisjonsproduksjon i Norge. Dette medlem viser videre til «Veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien» utgitt av Forsvarsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet høsten 2024. At et slikt veikart er etablert, er etter dette medlems mening i utgangspunktet veldig bra, men dette medlem registrerer like fullt at formuleringene som er brukt i veikartet knyttet til mål og ambisjoner, er lite forpliktende. Etter dette medlems syn ville det bidratt med økt forutsigbarhet og gjennomsliktighet for næringen og andre med en mer konkret, forpliktende og tidfestet plan.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å utarbeide en konkret og tidfestet plan for å øke produksjonskapasiteten i forsvarsindustrien.»

Dette medlem vil understreke at hele Europa nå står overfor behov for storstilt forsvarsindustriell mobilisering for å bedre sin egen kollektive forsvarsevne. Dette vil bare lykkes om de enkelte europeiske land får til reelt samarbeid om anskaffelser, produksjon med videre. Dette medlem viser i den forbindelse til EUs initiativ Readiness 2030, hvis formål er å styrke Europas samlede forsvarsevne og styrke europeisk forsvarsindustri. Det er etter dette medlems syn viktig at styr-

kingen av norsk forsvarsindustri skjer tett integrert med den mobiliseringen som skjer i EU.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen samordne styrking av norsk forsvarsindustri så tett som mulig med EU.»

Dette medlem er overbevist om at det er avgjørende for norsk sikkerhet så vel som Ukrainas mulighet til å vinne fram i krigen mot Russland at man får til en reell forsvarsindustriell mobilisering og opprustning. Dette medlem ser imidlertid med bekymring på gjentatte eksempler på at små og mellomstore bedrifter opplever det som unødvendig komplisert å samarbeide med og levere til Forsvaret. I særdeleshet har små og mellomstore bedrifter i privat sektor unik og uunnværlig kompetanse når det gjelder digitalisering og kunstig intelligens. Teknologiutviklingen innen kunstig intelligens går ekstremt fort, og det er i privat sektor størstedelen av innovasjon skjer. Denne innovasjonen er også Forsvaret helt avhengig av.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak for å øke små og mellomstore bedrifters anledning til å bidra til å ruste opp Forsvaret.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2025 med et forslag til innretning av statlige kapitalinnskudd og garantiordninger for å øke produksjonskapasiteten for strategisk viktig materiell hos norsk forsvarsindustri. Forslaget innebærer at det settes av 5 mrd. kroner til statlige kapitalinnskudd og 5 mrd. kroner til garantiordninger.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen forbedre rutinene for anskaffelse av forsvarsmateriell, blant annet ved å kortene tiden fra kjøpsintensjon til kontraktsinngåelse, i større grad basere seg på rammeavtaler og øke bruken av langsiktige kontrakter.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utarbeide en helhetlig strategi for å øke samarbeidet mellom norsk og ukrainsk forsvarsindustri. Strategien bør inneholde en risikoavlastningsordning som gjør at norske forsvarsbe-

drifter i større grad vil investere i Ukraina og samarbeide med ukrainsk forsvarsindustri.

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en analyse av om flere av innsatsvarene forsvarsindustrien trenger i produksjonen, kan produseres i Norge, og hvordan det raskest og best kan skje.

Forslag fra Venstre:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en analyse av om flere av innsatsvarene forsvarsindustrien trenger i produksjonen, kan produseres i Norge eller andre land Norge har et tett sikkerhetspolitisk samarbeid med, og hvordan det raskest og best kan skje.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen vurdere å utarbeide en konkret og tidfestet plan for å øke produksjonskapasiteten i forsvarsindustrien.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen samordne styrking av norsk forsvarsindustri så tett som mulig med EU.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak for å øke små og mellomstore bedrifters anledning til å bidra til å ruste opp Forsvaret.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av medlemmene i komiteen fra Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding II fremmes av medlemmene i komiteen fra Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

I

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med både nye og eksisterende aktører som har reservert stor nettkapasitet i områder hvor det også skal bygges ut forsvarsindustri, for å undersøke om de har umiddelbart behov for all kapasiteten de har reservert, eller har mulighet til

å frigjøre noe kapasitet til forsvarsindustrien midlertidig inntil mer kraft og nett er på plass.

II

Stortinget ber regjeringen forbedre forsvarsindustriens tilgang på strøm, for eksempel ved å la sikkerhets-

politiske hensyn overgå modenhetsskriteriet ved forespørsel om nettilknytning, eller ved å definere forsvarsindustri som del av såkalt «vanlig forbruk» til nødvendige samfunnsfunksjoner.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 6. mai 2025

Ine Eriksen Søreide

leder

Nils-Ole Foshaug

ordfører

Skriv inn f.eks. Statsråden.

STORTINGET

Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/01585-3

31.03.2025

Vurdering av representantforslag 8:132S (2024-2025)

Jeg viser til brev fra Utenriks- og forsvarskomiteen av 25. mars 2025 med anmodning om uttalelse til representantforslag Dok 8:132S (2024-2025) «om å kraftig styrke norsk og ukrainsk forsvarsindustri».

Jeg deler forslagsstillernes intensjon om å styrke både norsk og ukrainsk forsvarsindustri og flere av forslagene finner gjenklang i regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet som ble offentliggjort i oktober 2024. Regjeringen har møtt den varig endrede sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa med flere tiltak for å styrke økt produksjonskapasitet i norsk forsvarsindustri. Regjeringens langtidsplan som ble vedtatt av et samlet Storting i 2024 gir et umiddelbart og langsiktig forsvarsløft. Forsvarsdepartementet følger nå opp de anskaffelsene som ligger i langtidsplanen, noe som igjen vil bidra til at forsvarsindustrien får økt kapital til å investere i egen kapasitet. I tillegg har regjeringen bidratt med direkte støtte i milliardsklassen til ulike prosjekter for å øke kapasiteten i produksjon av strategisk viktige produkter, enten det er snakk om luftvern, rakettmotorer, artilleriammunisjon eller avansert sprengstoff. Underdimensjonert produksjonskapasitet er en felles-europeisk utfordring. I den sammenheng er det viktig å forsterke samarbeid rundt standardisering for slik å legge til rette for større grad av felles anskaffelser i Europa.

Regjeringen jobber nå med full kraft for å implementere veikartet og oppnå de målsetningen for økt produksjonskapasitet som Stortinget samlet seg bak i forbindelse med behandling av Innst. 426S (2023-2024) jf. Prop. 87S (2023-2024) «Forsvarsløftet – for Norges trygghet Langtidsplan for forsvarssektoren 2025-2036). Jeg mener intensjonene bak de forslagene som ligger til behandling er ivaretatt innenfor regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien og min vurdering er derfor at forslagene ikke bør vedtas slik de er fremmet for Stortinget.

Jeg henviser for øvrig til de konkrete vurderingene jeg har gjort av de ulike forslagene nedenfor.

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2025 med et forslag til innretning av statlige kapitalinnskudd og garantiordninger for å øke produksjonskapasiteten for strategisk viktig materiell hos norsk forsvarsindustri. Forslaget innebærer at det settes av 5 mrd. kroner til statlige kapitalinnskudd og 5 mrd. kroner til garantiordninger.

Regjeringen har ved flere anledninger bidratt økonomisk for å øke produksjonskapasiteten i norsk forsvarsindustri, enten i form av tilskudd, medfinansiering, kontrahering og tjenestekjøp. Økonomisk støtte er gitt både i samarbeid med EU og på nasjonal basis og forventet effekt er en kraftig økning i produksjonskapasitet for strategisk viktige produkter som missiler, rakettmotorer, avansert sprengstoff og artilleriammunisjon. I veikart for økt produksjonskapasitet vil regjeringen vurdere egenkapitaltilførsel for å muliggjøre investeringer i lønnsomme prosjekter som bidrar til statens mål med eierskapet. Regjeringen vurderer løpende muligheten for en slik egenkapitaltilførsel til relevante selskaper. I tillegg har regjeringen besluttet å opprette en søkbar tilskuddsordning der norsk forsvarsindustri kan søke om medfinansiering for å realisere kapasitetsutvidelse. Det er Nærings- og fiskeridepartementet som forvalter statens eierskapsrolle. Videre viser jeg til de ordinære budsjettprosessene for forslag som gjelder konkrete bevilgninger.

2. Stortinget ber regjeringen forbedre rutinene for anskaffelse av forsvarsmateriell, blant annet ved å korte ned tiden fra kjøpsintensjon til kontraktsinngåelse, i større grad basere seg på rammeavtaler og øke bruken av langsiktige kontrakter.

Regjeringen jobber kontinuerlig med å forbedre rutinene for anskaffelse av forsvarsmateriell og det finnes flere eksempler på at tid mellom kjøpsintensjon og kontraktsinngåelse er redusert. Regjeringens ambisjon for smidigere anskaffelsesrutiner er fylldig beskrevet i gjeldende langtidsplan for forsvarssektoren, som et samlet Storting har sluttet seg til. Regjeringen jobber med å redusere tidsbruk både i godkjenningsfasen og i gjennomføringsfasen. Det handler både om å redusere dokumentasjonskrav og differensiere mer mellom prosjekter. Regjeringen jobber også for å bestille og fylle opp beredskapsbeholdninger der vi har avtaler. Regjeringen prioriterer videre å allokere midler til langsiktige kontrakter. Revisjon av anskaffelsesregelverket (ARF) og endring i fullmaktregimet for bruk av EØS 123 kan også bidra til kortere gjennomføringstid. Konkret har regjeringen besluttet å frafalle kravet om industrisamarbeid for anskaffelser finansiert over Nansen-programmet. Dette vil lette saksbehandlingen for forsvarssektoren og bidra til å møte tidskravene for anskaffelser i forbindelse med donasjoner til Ukraina. Som beskrevet i veikart for økt produksjonskapasitet vil regjeringen utrede ytterligere behov for regulatoriske tilpasninger med målsetning om å øke tempo i utbygging av forsvarsindustriell produksjonskapasitet.

3. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en analyse av om flere av innsatsvarene forsvarsindustrien trenger i produksjonen, kan produseres i Norge, og hvordan det raskest og best kan skje.

Jeg vil på dette punktet vise til regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet (oktober 2024), der det ble besluttet å kartlegge sårbarheter i verdikjedene til store og små underleverandører som inngår i regjeringens prioriterte områder, som luftvern, missiler, rakettmotorer og eksplosiver. I påvente av den utredningen har regjeringen besluttet å bidra med økonomisk støtte til Chemring Nobel for at de kan styrke sine verdikjeder for produksjon av avansert sprengstoff i Norge. Konkret handler dette om å bygge opp nasjonal produksjon av hexamin.

4. Stortinget ber regjeringen forbedre forsvarsindustriens tilgang på strøm, for eksempel ved å la sikkerhetspolitiske hensyn overgå modenetskriteriet ved forespørsel om nettilknytning, eller ved å definere forsvarsindustri som del av såkalt «vanlig forbruk» til nødvendige samfunnsfunksjoner.

Alvoret i dagens sikkerhetspolitiske situasjon har gjort det nødvendig å sikre et hjemmelsgrunnlag som i fremtiden vil gi tydelige og forutsigbare rammer for hvordan nettilknytning til forsvarsindustrien og andre kritiske samfunnsfunksjoner med betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser kan prioriteres. Det pågår et utredningsarbeid mellom Energidepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet for å se på situasjoner der enkelte aktører av hensyn til nasjonal sikkerhet og av forsvars- og sikkerhetspolitiske hensyn bør prioriteres særskilt ved tilknytning til strømmettet, samt hvordan en slik ordning bør utformes, praktiseres, og hjemles.

Dette ses blant annet i sammenheng med målsetningene som er varslet gjennom «Veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien». Her tydeliggjør regjeringen at det vil arbeides med hvordan forsvars- og sikkerhetspolitiske hensyn, herunder forsvarsindustrien, skal prioriteres ved tilknytning til kraftnettet.

Når det gjelder Nammos behov før økt kapasitet i strømmettet, og muligheten til å eventuelt prioritere forsvarsindustrien i slike tilfeller, er det viktig at Nammo sammen med nettselskapet utforsker mulige løsninger som gjør at de kan få nettilgang når de faktisk trenger den. Hvis normal tilknytningsprosess ikke fører fram, og alle andre muligheter er prøvd, vil regjeringen sørge for at Nammo kan få nødvendig nettkapasitet i tide.

5. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med både nye og eksisterende aktører som har reservert stor nettkapasitet i områder hvor det også skal bygges ut forsvarsindustri, for å undersøke om de har umiddelbart behov for all kapasiteten de har reservert, eller har mulighet til å frigjøre noe kapasitet til forsvarsindustrien midlertidig inntil mer kraft og nett er på plass.

Det er nettselskapene som har ansvar for å håndtere forespørsler om ny og økt nettkapasitet. Det er viktig at aktører innenfor forsvarsindustrien sammen med nettselskapene utforsker mulige løsninger som gjør at de kan få nettilgang når de trenger det. Jeg viser for øvrig til min vurdering av forslag 4 og utredningsarbeidet som pågår mellom Energidepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet for å se på situasjoner der enkelte aktører av hensyn til nasjonal sikkerhet og av forsvars- og sikkerhetspolitiske hensyn bør prioriteres særskilt ved tilknytning til strømmettet. En del av

dette arbeidet handler om å vurdere hvordan en mulig prioriteringsordning kan praktiseres, og hvilke konsekvenser den vil kunne få. Arbeidsgruppen leverer sine vurderinger våren 2025.

6. Stortinget ber regjeringen utarbeide en helhetlig strategi for å øke samarbeidet mellom norsk og ukrainsk forsvarsindustri. Strategien bør inneholde en risikoavlastningsordning som gjør at norske forsvarsbedrifter i større grad vil investere i Ukraina og samarbeide med ukrainsk forsvarsindustri.

Regjeringen har utviklet en «norsk modell» for samarbeid mellom ukrainsk og norsk forsvarsindustri. Videreutvikling av samarbeid mellom norsk og ukrainsk forsvarsindustri har vært blant de viktigste temaene i min dialog med ukrainske myndigheter. Regjeringen har åpnet for å støtte norsk-ukrainske industrisamarbeider og det er avsatt 4 mrd. kr. til å understøtte ukrainsk industri via Nansen-programmet for 2025. Økningen av Nansen-støtten på 50 mrd. kr. skal bl.a. gå til å understøtte ukrainsk forsvarsindustri ytterligere.

Regjeringen har fokus på en helhetlig tilnærming til understøttelse av ukrainsk industri. Det betyr at vi via den norske modellen støtter Ukraina, både gjennom utstrakt industrisamarbeid, gjennom direkte finansiering av ukrainsk industri og gjennom virkemiddelapparatet og instrumenter for risikoavlastning. Derfor har regjeringen også etablert et risikoavlastende finansieringsinstrument i Eksfin for nettopp dette formålet. Dette har regjeringen gjort for å tilrettelegge for etablering i Ukraina og for utstrakt industrisamarbeid som tilfører viktig kompetanse og teknologioverføring fra norsk til ukrainsk industri. Norsk industri har også mye å lære av Ukraina, og dette styrker derfor også Norges trygghet.

Tore Onshuus Sandvik

Brevet er signert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur

